

Qüestions prèvies
Sobre la IDENTITAT NACIONAL

NACIONALITZACIÓ DELS ESTATS

CONCEPTES PREVIS. Distingir:

- ▶ **ESTAT- NACIÓ:** Estats post-revolucionaris,
- ▶ **NACIÓ-ESTAT:** Estat post-colonial.
 - ▶ Socialització en una comunitat imaginària, necessitat de legitimació.
- ▶ **Cas d'Espanya:**
 - ▶ Estats pre-existents, **velles monarquies** originàries de l'**Edat Mitjana**. (Exempleo: Inglaterra del XVIII i XIX, per implantar nous drets civils, erradiquen lleialtats locals anteriors.
- ▶ **Vies:**
 - ▶ Sistema escolar, llengua unificada, servei militar, banderes, festes nacionals, cerimònies patriòtiques.
- ▶ **No van saber adaptar-se:**
 - ▶ Imperi Habsburg, otomà, zarista, Estats pontificis, república veneciana.

ESPANYA

- ▶ **Construcció estatal primerenca**, què determina el procés posterior.
 - ▶ Fins el sXVIII no hi ha una unificació clara al voltant del Regne de Castella (tot i que des del XVI se havia posat en marxa), i és per això que la Rev. Liberal ho té més difícil:
 - ▶ De les Abdicacions de Baiona al 1876, fi de les guerres carlines
 - ▶ 1889 Codi civil
 - ▶ Sistema de partits incomplet, solament liberal, perquè hi ha contestació a diversos nivells (carlisme a Catalunya, Euskadi). Amb la Restauració naixen les condicions d'un estat plural (encara que "amanyat")
- ▶ **ALTRES EXEMPLES:**
 - ▶ On hi havia nacions culturals pures (Regne de Portugal), l'estat liberal no crea problemes.
 - ▶ On hi havia diversitat abans, l'Estat de vegades va tenir fàcil allò de crear una identitat unitària (Ile de France, dels francs, França).
 - ▶ I en altres casos va servir per donar unitat on no hi havia (Alemanya i Itàlia)

PARADOXA

- ▶ A Espanya **s'instaura l'Estat Nació** (guerres napoleòniques, alçament de Riego...) **simultàniament a la pèrdua de l'imperi colonial.**
- ▶ La decadència venia d'abans i s'accelera amb el liberalisme. Excepció: intent de Primo de Rivera al Marroc, sense èxit. Incapacitat per crear-se un imperi alternatiu.
 - ▶ Quan ja havia consens al voltant de la Restauració...
 - ▶ el colp de la pèrdua de les colònies, amb alt valor d'afecció sentimental.

És un Estat què no ha acomplit llurs funcions:

- no integra la seua diversitat “a la suïssa”
- no ha subsumit les seues cultures en un projecte superior i diferent, com passa a França.

Els intel·lectuals del 98 semblen tenir raó.

Comparació amb FRANÇA

- ▶ **Semblança:**

- ▶ Comença aviat la concentració del poder, fins i tot abans de la Revolució Francesa -com no passa a Itàlia o Alemanya-.

- ▶ **Diferències:**

- ▶ L'Estat francès post-revolucionari va ser una unitat nacional molt notòria perquè va ser molt eficient en el sistema educatiu, colonialisme generador d'ocupació i absorbent de problemes socials, burocràcia molt ben lligada. Ha facilitat la identificació nacional.
- ▶ Les identitats culturals alsaciana, bretona, corsa, normanda, basca, etc., tenen poc de pes polític, al contrari del que succeeix a Espanya, on les identitats perifèriques sí són alternatives a l'espanyola quantitativa i qualitativament; tenen interessos propis, connexió pròpia amb Europa.

Causa dels problemes actuals origen dels nacionalismes d'avui

- El fracàs propicia una reacció interna que fa la introspecció del 98 que té una duració llarga i que vol reconstruir Espanya al voltant del bloc castellà.
- El buit d'un Estat que no aconsegueix llurs funcions, ni genera un discurs unitari permet que paral·lelament se desenvolupen fenòmens perifèrics alternatius :
 - on l'Estat central no funciona
 - A aquests llocs es desenvolupa la burgesia i la industrialització que busquen la seua justificació sense connexió amb l'Estat.

- ▶ L'Estat no promou les identitats que conformen Espanya perquè no integra la diversitat cultural però tampoc no l'assumeix. Ni menja ni deixa menjar.
- ▶ Avui conflueixen el nacionalisme identitari espanyol exclouent, i els històrics que s'expliquen no en contraposició, sinò al marge, amb un discurs de difícil enquadrament a l'Estado tal i com hi és articulats.

Nacionalismes perifèrics

- ▶ No són tan determinants com per a condicionar un canvi d'actitud global de l'Estat per assumir eixa pluralitat, però sí per condicionar l'Estat sense poder-se imposar a aquest, però.
- ▶ **CONCLUSIÓ.** Aquesta *entente cordiale* ha segut profitosa per a tots, repartiment d'esferes què ha satisfet a tots, **encara sembla que actualment Catalunya es considera en un atzucac institucional que la està portant a reformular a la seua relació amb l'Estat des de la assumpció de la sobirania pròpia.**

Causes de la fractura

- ▶ L'Estat no pot projectar una identitat general cap el món, més enllà del casticisme.
- ▶ No es tracta d'un repartiment competencial entre CCAA sinò d'un llenguatge intel·ligible front a tercers que faça sentir-se còmodes i reconeguts a tots.

EFECTES COLATERALS

- ▶ Les CCAA han dut l'Estat encara més cap a la seua ineficiència, perquè no assumeixen la realitat pluri-nacional, fins i tot la neguen de vegades (lingüísticament), la qual cosa reafirma el fet diferencial de bascs i catalans, què alhora se mimetitza per part de la resta de CCAA i porta a una major inèrcia de l'Estat.

ALTERNATIVES

- El nacionalisme espanyol i l'acció exterior:
 - A Amèrica Llatina no té la mateixa visibilitat, perquè Espanya està present mitjançant bascs, catalans, gallecs, que són identitats prèvies a la espanyola.
 - Refondre Espanya en el “casticisme” limita l'acció exterior espanyola, què seria més ampla si reconeguera aquest valor. Així ho fan els anglesos per a la seua *Commonwealth* sobre l'element escocés, el galés, l'irlandés ...

Possibles causes de la confusió

- Aquesta confusió procedeix de que la reflexió derivada del Desastre va donar major pes als primers:
- A) la visió identitària d'Espanya que la identifica amb Castella (proveïdora d'un germen d'unitat, d'un esperit que vertebrava Espanya, Unamuno, Azorín-“cañí”;
- B) i la d'assumir el fracàs burocràtic, i militar (Sabino Arana, la Crida a la Solidaritat dels partits catalans),
- Els reclutaments a Catalunya i País Basc per al Barranco del Lobo, junt amb el comentari en *Cu-cut*, setmanari satíric, que va explotar la situació al 1905 contra els militars avariciosos que no pensaven en l'interès general, guerra absurda que no es podia guanyar, que consumia els recursos de la nació, i no generava riquesa sino que sols mantenia paràsits.
- Per això la identitat catalana segueix present per damunt dels partits polítics perquè és l'element d'unió entre tots ells.

